

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויצא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ב

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושמונה לבריאה

לעילוי נשמת

הו"ח ר' יעקב הלוי ב"ר פישל הלוי ע"ה אייזיק

נפטר ביום י"ג כסלו ה'תשס"ח

ת. נ. צ. ב. ה.

ולזכות

זוגתו מרת לאה בת נסה תחי' אייזיק

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת

גואל צדק ומתוך בריאות הנכונה

*

נדפס ע"י בניהם

ר' אלדד הלוי וזוגתו מרת יעל שיחיו אייזיק

ר' נתנאל הלוי וזוגתו מרת בת-שבע שיחיו אייזיק

היי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!

להקדשות ולפרטים נוספים:

טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)

אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner

In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*

To Dedicate This Publication

In Honor Of Your Family Or A Loved Ones

For More Info. Call:

(718) 753-6844 or (323) 934-7095

or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

הרי מובן, שעתה נמצאים כבר במצב בו הגוף הגשמי ואפילו גשמיות העולם כבר נתבררו ונזדככו לגמרי, והרי הם "כלי" מוכן לכל האורות והענינים הרוחניים, כולל ובעיקר – אורו² של משיח צדקנו, אור הגאולה האמיתית והשלימה.

. . . והדבר היחיד שחסר הוא – שיהודי יפקח את עיניו כדבעי, ויראה איך הכל כבר מוכן לגאולה! יש כבר את ה"שולחן ערוך", יש כבר את הלוייתן ושור הבר ויין המשומר³, ויהודים כבר יושבים סביב השולחן – "שולחן אביהם"⁴ (מלך מלכי המלכים הקב"ה), יחד עם משיח צדקנו (כפי שכתוב בספרים⁵ שבכל דור ודור ישנו "א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח"), ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר; ולאחרי ארבעים שנה מאז הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר יש כבר גם "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁶;

כעת צריך רק להיות, שיפתחו את ה"לב לדעת", ויפקחו את ה"עינים לראות", ויפתחו את ה"אזנים לשמוע", ועד"ז – לנצל את כל רמ"ח האברים וש"ה הגידים הגשמיים – נוסף על לימוד התורה וקיום המצוות בכלל (רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים⁷ וש"ה מצוות לא תעשה כנגד ש"ה גידים⁸) – ללימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות וקיום הוראות רבותינו נשיאינו, כולל – ללימוד בעניני הגאולה, באופן שזה יפתח את הלב והעינים והאזנים – ושיבינו, יראו וירגישו בפשטות ממש בגשמיות העולם – את הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, וללימוד תורתו של משיח (פנימיות התורה) באופן של רא"י, שכל זה כבר ישנו מן המוכן, צריך רק לפקוח את העינים ואז יראו זאת!

. . . גם מנהג ישראל אשר הולך ומתפשט בזמננו זה ללימוד עניני גאולה ועניני משיח, כדי להתכונן ולהכין אחרים עוד יותר להגילוי של הגאולה האמיתית והשלימה, כנ"ל.

(ב) ירידת והמשכת הברכה של הקדוש-ברוך-הוא למטה משתנית בכך שלמטה אין ניכר בגלוי שזוהי "ברכתא דלעילא" במלוא עצמתה, ואז היא יורדת ממספר של אלף למספר של מאה.
אך אין זה מובן:

כיון שגם לפי הדעה הראשונה היתה זו ברכת ה', מדוע הכרחי לומר שהיא השתנתה ובאה במספר מאה?

כן יש להבין:
(א) מכך שרבי אבא מביא כהוכחה לדבריו את הפסוק, "ויברך ה' אותך לרגלי" ואינו מסתפק בפסוק, "נחשתי ויברכני ה' בגלגלך" שכבר מובא לפני כן בדעה הראשונה, והוא קודם ל⁶, מובן, שדוקא מן הפסוק השני נלמדת ההוכחה שהיתה זו, "ברכתא דלעילא". ואין מובן: מדוע מהווה הפסוק, "ויברך ה' אותך" הוכחה ברורה יותר מאשר הפסוק, "ויברכני ה'?"

(ב) מהי הסיבה להבדל בניסוח בין שתי הדעות, שבדעה הראשונה נאמר, "והוה אשכח בגיני דיעקב מאה" – ניסוח המדגיש שלבן קבל את הברכה, ואילו רבי אבא אומר, "אלף... הוה מייתי לי יעקב" – שיעקב הביא את הברכה?

יותר מכך: אם בכוונתו של רבי אבא להדגיש שיעקב הביא את הברכה, הוא היה צריך לצטט את הפסוק שהובא בדעה הראשונה, "ויברכני ה' בגלגלך", המדגיש, לכאורה, שהברכה באה על ידי יעקב, יותר מאשר הפסוק, "ויברך ה' אותך לרגלי".

ב. ברכת לבן או ברכת יעקב:

ויש לומר, שההסבר לכך הוא: ידוע⁷, שמהותה של ברכה, באופן כללי, היא, ש"מברכים" ו"ממשיכים" השפעה משרשו ומקורו של המתברך. כלומר, הברכה

(6) ו"ל דברי יעקב עדיפי לי" מדלבן אף שהובאו בתורה.
(7) לקו"ת ראה יט, א. וב"מ. וראה לקו"ש ח"י ע' 38, ובהנסמן בעריה 9 שם.

א. ברכת ה' למקנה לבן בזכות יעקב

בקשר לברכה ששרתה במקנה לבן בזכות יעקב, אשר היה "רועה הצאן" שלו, מובאות בווהר¹ שתי דעות לגבי המדה שבה גדל מקנה לבן²:

לפי הדעה הראשונה, לבן, "אשכח בגיניה דיעקב (=מציא בזכות יעקב) מאה עאנה כל ירחא (=מאה צאן כל חודש) ומאה אמרין ומאה עזין יתיר על עאניה" (=מאה אילים ומאה עזים בנוסף לצאנו), ואילו, "רבי אבא אמר אלף עאנין ואלף אמרין ואלף עזין הוה מייתי ליה יעקב (הביא לו יעקב) יתיר בכל ירחא", וכהוכחה לדבריו הוא מביא את דברי יעקב³, "ויברך ה' אותך לרגלי, וברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף"⁴.

מובן, שגם לפי הדעה הראשונה היתה זו ברכת ה', כנאמר במפורש בפסוק⁵, שאותו הוא מפרש, עד שגם לבן הודה בכך: "ויברכני ה' בגלגלך". וכדי לצמצם את המחלוקת שביניהם יש לומר שגם לפי הדעה שהברכה התקיימה רק במספר מאה, הרי אין זה משום שלפי דעה זו אין חל הכלל "ברכתא דלעילא לאו איהו פחות מאלף", אלא משום שברכת ה' יכולה לשרות בשני אופנים:

(א) הברכה נמשכת למטה באופן שניכר בגלוי שזוהי "ברכתא דלעילא", שאז היא מביאה לידי התרבות עצומה, בכמות של אלף, גם בפשטות.

(1) פרשתנו קטא, א. וראה לקו"ת לוי יצחק לזר כאן (ע' קכה ואילך).
(2) ולהעיר ממדרו"ל המובא בבחי' (פרשתנו ל, ל): ומתחלה לא מסר בידו אלא שבעים, ועלו לשים ריבוא ואמרו לה לק"כ ריבוא". וראה לקמן הערה 39.
(3) פרשתנו ל, ל.
(4) וראה אור החמה ונצו"א לזר כאן.
(5) פרשתנו ל, כו.

(* להעיר מתנחומא באבער (פרשתנו כד) בפסוק, ויפרוץ האיש מאד מאד" (ז. מג) הנאמר גבי יעקב. ולהעיר מבי"ר פנ"ג. יא – מחלוקת מעין זו (שבבחי"י) במספר הכלבים ששמרו על צאן יעקב (וראה ב"ר הוצאת תיאודור אלבק ובהנסמן שם).

כנגד רמ"ח אברים⁷ ושס"ה מל"ת כנגד שס"ה גידים⁸ – אויף לימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות וקיום הוראות רבותינו נשיאינו, כולל – לערנען וועגן עניני גאולה, אין אן אופן אז דאָס זאָל אויפּעפּענען דעם לב ועינים ואזנים – מ'זאָל פאַרשטיין, זען און הערן בפשטות ממש אין גשמיות העולם – די גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, און לערנען תורתו של משיח (פנימיות התורה) באופן של ראי', וואָס דאָס אַלץ איז שוין דאָ מן המוכן, מ'דאַרף נאָר אויפּעפּענען די אויגן וועט מען עס זען!

. . . אויך דעם מנהג ישראל וואָס איז הולך ומתפשט בזמננו זה – צו לערנען עניני גאולה ועניני משיח, בכדי זיך און אַנדערע נאָכמער צוגרייטן צו דעם גילוי פון דער גאולה האמיתית והשלימה, כנ"ל.

(משיחות ש"פ ויצא, ט' כסלו תשנ"ב)

הענין שהזמן גרמא בדורנו זה ובזמננו זה – הגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, כפי שדובר פעמים רבות לאחרונה, שעתה כבר סיימו את כל הענינים וצריך רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש. . . . על אחת כמה וכמה בדורנו זה ובזמננו זה – שע"פ סימני חז"ל (במסכת סנהדרין, במדרשים ובכ"מ) נמצאים כבר בשלב הגאולה ממש, וכמדובר כמה פעמים לאחרונה, שלאחר הריבוי המופלג של מעשינו ועבודתנו במשך כל הדורות, ובפרט לאחר עבודתם של רבותינו נשיאינו . . . עד לעבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – כבר סיימו את כל הברורים,

כולל גם הבירור של "עשו הוא אדום"¹¹ . . . הרי עשו כבר נתברר לגמרי, כפי שרואים זאת גם בהנהגה בזמן הזה (בגלות אדום) של אוה"ע המתייחסים ל"עשו הוא אדום", בדרך מלכות של חסד (והנהגה זו מתפשטת גם בעוד מדינות, כפי שראו ורואים בפרט לאחרונה) –

(7) מכות כג, סע"ב.
(8) זח"א קע, ב.

קשורה מלכתחילה לשרשו ומקורו של המתברך, וצריך רק להורידה למטה, כנאמר:⁸ „איש אשר כברכתו ברך אותם.“ וזהו ההבדל המהותי בין שני הפירושים שלעיל – הדבר תלוי משרשו וממקורו של מי נמשכה הברכה.

לפי הדעה הראשונה היתה זו ברכה שלבן היה ראוי לה⁹ מצד שרשו ומקורו, אלא שהיא נמשכה למטה באמצעות גורם צדדי – „בגללך“ – בזכותו של יעקב. ולכן שרתה הברכה במספר מאה, כי שלמותו של לבן קשורה למספר מאה בלבד, כפי שיוסבר להלן בסעיף י'.

לעומת זאת, רבי אבא סובר, שיעקב הביא ברכה זו בבואו, „לרגלי“, ביאת רגלי¹⁰. הברכה היתה שייכת ליעקב ומותאמת לדרגתו, היא נבעה משרשו ומקורו של יעקב, והוא הביא ברכה זו ללבן. ולכן שרתה הברכה במספר אָלף – כי שלמותו של יעקב קשורה למספר אלף, כפי שיוסבר להלן.

ולפי זה מובנים הבדלי הניסוח שבין שתי הדעות:

בדעה הראשונה מודגש שלבן אשכח, לבן מצא את הברכה שלו, אלא שהמציאה נעשתה „בגיני' דיעקב“. ולכן מובא הפסוק שאמר לבן „נחשת' (הוא גילה בעצמו) ויברכני ה' (אך הגורם לכך היה) בגללך“.

לעומת זאת, רבי אבא מדגיש ש, הוה מייחתי ליה יעקב, שהברכה היתה ברכתו של יעקב והוא הביאה ללבן. ולכן הוא מצטט את הפסוק שאמר יעקב „ויברך ה' אותך לרגלי“, בביאת רגלי.

ג. „ברכה משתלחת“

כדי להבין ענין זה טוב יותר, יש להקדים ולבאר מדוע התברך רכושו של לבן בזכות יעקב, וכך לגבי צדיקים בכלל, ש„כל מקום שהצדיקים הולכים ברכה משתלחת“¹¹:

העולם נברא בשביל התורה ובשביל

(8) ויהי מט, כח.

(9) ראה חדא"ג מהרש"א לסנה' לט, ב ד"ה אבל ביתו.

(10) פרש"י ל, ל.

(11) ב"ר פע"ג, ח. ספרי עקב יא, י. וראה ברכות מב, א.

ובכ"מ.

ישראל¹². וכיון שזוהי מטרת הבריאה, הרי מובן, שכאשר עניני העולם, „משמשים“ ומסייעים ליהודי, כדי שיוכל לעשות את המוטל עליו – אני נבראתי לשמש את קוני¹³ – הרי הם מגיעים לתכליתם, וממילא הם מגיעים לשלמותם¹⁴.

וזהו הסיבה לכך ש„כל מקום שהצדיקים הולכים – ברכה משתלחת“, כי כאשר זהו „מקום“ שבו באים הצדיקים ומשמשים את קונם, ועוסקים בעבודת ה', הרי המקום ופירטיו „מסייעים“ לישראל ולתורה. ולפיכך הוא מגיע לתכלית בריאתו, ונעשה למקום של ברכה – „ברכה משתלחת“.

ולפי זה יש לומר, ששתי הדעות שהובאו לעיל מן הוזהר לגבי ברכת לבן בזכות יעקב קשורות לשני האופנים של „בשביל התורה ובשביל ישראל“, כפי שיוסבר להלן.

ד. מכשירי מצוה – כמצוה:

ישנה מחלוקת בין התנאים¹⁵, אם מכשירי מצוה (ההכנות למצוה) דוחים את השבת. רבי אליעזר סובר, שמכשירי מצוה דוחים שבת, אך ההלכה נקבעה¹⁶ לפי הדעה שהם אינם דוחים שבת.

הבסיס למחלוקת הוא אם ההכנה וההכשרה לפעולה נחשבת כפעולה עצמה¹⁷:

רבי אליעזר סובר, שכיון שאי אפשר לבצע את הפעולה ללא ההכנה וההכשרה, וזוהי ההכנה לאותה חשיבות כמו הפעולה עצמה – ולכן מכשירי מצוה דוחים את השבת בדיוק כמצוה עצמה.

לעומת זאת סוברים התנאים האחרים, שלמרות שההכנה היא הכרחית, בכל זאת זוהי הכנה בלבד, ואין היא בעלת חשיבות כמו הפעולה עצמה – ולכן, לדעתם, מכשירי מצוה אינם דוחים את השבת.

(12) פרש"י ר"פ בראשית. וראה תנחומא באבער שם י"ד. אותיות דרע"ק אות ב.

(13) משנה סוף קידושין.

(14) להעיר מלקי"ד כרך ד' תקצו, א"ב.

(15) שבת קל, א. ושי"ג.

(16) רמב"ם הל' מילה פ"ב ה"ו. שו"ע או"ח שס"א ס"ז.

שו"ע אדה"ז שם ס"ז.

(17) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ז ע' 200. ע' 252. ועוד.

אמנם, לגבי דחיית שבת לא נקבעה ההלכה כדעת רבי אליעזר, ומכשירי מצוה אינם בעלי חשיבות כמצוה עצמה, אך למרות זאת, יש גם על פי ההלכה מקרים מסויימים שלגביהם נקבע שמכשיר המצוה נחשב כמצוה עצמה.

וכדוגמא לכך – דבריו הידועים של הר"ן¹⁸, שלמרות שהאשה אינה מצווה במצות פריה ורביה, „מכל מקום יש לה מצוה מפני שהיא מסייעת לבעל לקיים מצותו”. וענין זה עצמו ניתן להבינו בשני אופנים, כפי שכבר הוסבר בהודמנות קודמת בהרחבה¹⁹: א) „יש לה מצוה (סתם)” – משום שהאשה מסייעת לדבר מצוה הרי היא זוכה במצוה כלשהי. מצוה זו אינה מוגדרת כמצות פריה ורביה במיוחד, אלא כמצוה סתם. ב) משום שהיא „מסייעת לבעל” לקיים את מצות פריה ורביה, הרי מצותה נחשבת כמצוה רבה²⁰ של פריה ורביה.

ה. ההכנה – מכשיר או סיוע?

ההבדל בין האמור לעיל לגבי מכשירי מצוה שאינם דוחים שבת, לבין המקרה של „מסייע” אצל האשה, מובן בפשטות²¹:

במקרה של מכשירי מצוה שלעיל הרי ההכנה למצוה והמצוה עצמה הן שתי פעולות נפרדות, הן מתבצעות בזמן שונה וכדומה. אמנם, הפעולה הראשונה היא הכרחית, אך היא מתבצעת בפני עצמה ורק תכליתה היא הפעולה השנייה. ולכן אין לפעולת הכנה זו חשיבות ומהות כמצוה עצמה.

לעומת זאת במצות פריה ורביה שהוזכרה לעיל, הרי הסיוע של האשה נעשה חלק ממשי ממצות הבעל. וההבדל היחיד ביניהם הוא שחובת המצוה חלה על הבעל בלבד.

ולכן זוכה סיוע זה של האשה באותה חשיבות כמו המצוה עצמה.

ו. הבריאה – הכנה או מסייעות?

בדומה להבדל שהוזכר לעיל בין הכשר לבין

סיוע – האם זהו טפל בלבד, או שהוא זוכה לאותה חשיבות בדומה לעיקר – יש מקום לברר בקשר לבריאה, אשר נבראה „בשביל התורה ובשביל ישראל”:

אפשר לומר, שהבריאה היא רק הכנה ודבר טפל, ואין לה אותה חשיבות ומעלה כמו לתורה ולישראל. או – משום שהתורה וישראל מוכרחות להזדקק לבריאה, והיא מסייעת ושותפה לקיום התורה והמצוות, הרי הבריאה זוכה לחשיבות שמעין החשיבות של התורה וישראל²².

ויש לומר שבירור זה תלוי באופן ה„הסתכלות” על הבריאה:

כאשר חשים וסוברים שהבריאה היא מציאות בפני עצמה, אשר מטרתה היא להוות אמצעי והכנה „בשביל התורה ובשביל ישראל”, הרי אז אין לבריאה עצמה שום קשר למעלת התורה וישראל, בדומה למכשירי המצוה שהוזכרו לעיל בסעיף ד', אשר אינם דוחים שבת, משום שהם אינם חלק מפעולת המצוה עצמה.

אך כאשר „רואים” וחשים בבריאה שכל מציאותה היא קיומה „בשביל התורה ובשביל ישראל”, עד כדי כך שהבריאה נראית כ„פרט” של התורה וישראל, ובלשון חז”ל, שמציאותה היא „לשמשני” – כדי שיהודי ישמש את קונו²³, והיא מסייעת ליהודים בעבודת התורה והמצוות – אז ניכרת בבריאה עצמה מעלת התורה וישראל.

בדומה לסברה שהוזכרה לעיל, שלאשה יש חלק במצות פריה ורביה, משום שהיא „מסייעת” לפעולת המצוה.

ז. „שחיטת עכו”ם...”

בכך ניתן גם להסביר את המחלוקת בין הרמב”ם לבין הראב”ד²⁴ לגבי דינה של שחיטת עכו”ם:

הרמב”ם פוסק „שחיטת עכו”ם נבילה

[18] רפ”ב דקדושין.

[19] ראה לקו”ש שם. ח”ד ע’ 41 ואילך.

[20] תורה וכו’ – שבת ד, א. ד”ה לא תהו – גיטין מא, ב.

[21] ראה לקו”ש [המתורגם] ח”ז ע’ 253. ע’ 202 הערה 69.

ועוד.

[22] ראה גם לקו”ש [המתורגם] ח”ו ע’ 97 ואילך. ע’ 249.

ועוד.

[23] הל’ אבות הטומאה פ”ב ה”י. וראה בכל זה – לקו”ש

[המתורגם] ח”ח ע’ 180 ואילך.

שוין פֿאַרענדיקט אַלע בירורים,

כולל אויך – דעם בירור פון „עשו הוא אדום”¹. . . איז עשו שוין אינגאַנצן נתברר געוואָרן, ווי מ’זעט עס אויך אין דער הנהגה בזמן הזה (בגלות אדום) פון די אוה”ע וואָס שטאַמען פון „עשו הוא אדום”, בדרך מלכות של חסד (און אַזוי ווערט נתפשט די הנהגה אין נאָך מדינות, ווי מ’האַט געזען און מ’זעט בפרט לאַחרונה) –

איז דאָך פֿאַרשטאַנדיק, אַז איצטער האַלט מען שוין באַ דעם מצב אַז דער גוף הגשמי און אפילו גשמיות העולם איז שוין אינגאַנצן נתברר ונודרך געוואָרן, און איז אַ „כלי” מוכן אויף אַלע אורות וענינים רוחניים, כולל ובעיקר – אורו² של משיח צדקנו, אור הגאולה האמיתית והשלמה, . . . און די איינציקע זאַך וואָס פעלט איז – אַז אַ איד זאָל אויפּעפּענען

זיינע אויגן כדבעי, וועט ער זען ווי אַלץ איז שוין גרייט צו דער גאולה! מ’האַט שוין דעם „שולחן ערוך”, מ’האַט שוין דעם לוייתן ושור הבר ויין המשומר³, און אידן זיצן שוין באַם טיש – „שולחן אביהם”⁴ (מלך מלכי המלכים הקב”ה), צוואַמען מיט משיח צדקנו (ווי עס שטייט אין ספרים⁵ אַז בכל דור איז דאָ „א’ מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח”), ובדורנו נשיא דורנו כ”ק מו”ח אדמו”ר, און נאָך ארבעים שנה פון הסתלקות כ”ק מו”ח אדמו”ר האַט מען שוין אויך „לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע”⁶;

איצטער דאַרף נאָר זיין, כאמור, אַז מ’זאָל אויפּעפּענען דעם „לב לדעת” און אויפּעפּענען די „עינים לראות” און אויפּעפּענען די „אזנים לשמוע”, און עד”ז – אויסנוצן אַלע רמ”ח אברים און שס”ה גידים הגשמיים – נוסף אויף לימוד התורה וקיום המצוות בכלל (רמ”ח מ”ע

[1] וישלח לו, א.

[2] זח”ג לד, ב. הובא ונת’ בלקוטי לוי”צ לזח”ג ע’ ריט ואילך.

[3] ראה ברכות לד, ב. ב”ב עה, א. ויק”ר פי”ג, ג. ועוד.

[4] ברכות ג, סע”א.

[5] פי’ הברטנורא למגילת רות. וראה גם שו”ת חת”ס חו”מ (ח”ו) בסופו (סצ”ח). וראה שד”ח

פאת השדה מע’ האל”ף כלל ע’. ועוד.

[6] תבוא כט, ג.

הוספה בשורת הגאולה

ז.

„ובאותו הזמן לא יהי שם לא רעב ולא מלחמה“ . . ומעין זה גם ברגעי הגלות האחרונים – שגם כאשר „מלכיות מתגרות כו“, „מלך פרס מתגרה במלך ערבי . . וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים“, נמצאים בניי במעמד ומצב של מנוחה ושלום, כיון שהקב"ה אומר להם „בני אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . הגיע זמן גאולתכם“, ו„מלך המשיח“ – גואלן של ישראל – „עומד על גג בית המקדש . . ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם“²⁷.

(משיחות ש"פ ויצא, ד' כסלו תנש"א)

- 1) רמב"ם בסיום וחותם ספרו „משנה תורה“.
- 2) יל"ש ישעי' רמו תצט.

ג.

דעם ענין שהזמן גרמא בדורנו זה ובזמננו זה – די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ווי גערעדט מערערע מאָל לאחרונה, אַז איצט האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים און מ'דאַרף נאָר מקבל זיין פני משיח צדקנו בפועל ממש.

. . . על אחת כמה בדורנו זה ובזמננו זה – וואָס לויט די סימנים אין חז"ל (אין מס' סנהדרין, אין מדרשים ובכ"מ) האַלט מען שוין באַ דער גאולה ממש,

וכמדובר כמ"פ לאחרונה, אַז נאָך דעם ריבוי מופלג פון מעשינו ועבודתינו במשך כל הדורות, ובפרט נאָך דער עבודה פון רבותינו נשיאנו . . ביז די עבודה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – האָט מען

לקוטי

ויצא

שיחות

הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם“.

ולכאורה, תמוה: הרי „משה רבינו לא הנחיל התורה והמצוות אלא לישראל“²⁶, ואם כך, מהו הקשר של מתן תורה אל בני נח, עד כדי כך שאפשר לומר שלאחר מתן תורה עליהם לקיים את מצוותיהם דוקא, „מפני שציוה בהן הקדוש ברוך־הוא בתורה“²⁷?

ויש לומר, שהסבר לכך הוא:

כבר הוסבר כמה פעמים²⁸, ששבע מצוות בני נח אינן מטרה בפני עצמן אלא הן בשביל ישראל ובשביל התורה – למען קיום התורה והמצוות על ידי ישראל: כדי שישראל יוכלו לקיים תורה ומצוות, צריך העולם להגיע למצב של „לשבת“²⁹ – ראוי ומוכשר לעבודתם הרוחנית של ישראל, ולכך מגיעים באמצעות שבע מצוות בני נח, המביאות לידי ישוב העולם.

ולכן סובר הרמב"ם שעליהם לקיים את שבע המצוות „מפני שציוה בהן הקדוש ברוך־הוא בתורה“: כשם שלגבי עצם מציאותם אנו רואים שהם מציאות על פי ההלכה משום שבריאתם היא בשביל ישראל, הרי כך גם לגבי מצוותיהם: כיון שכל מהותם וקיומם הוא „בשביל התורה“, לכן צריכה להיות ניכרת בהן המטרה „בשביל התורה“ – ולכן יש להן קשר עם מתן תורה.

ט. „ולא“ או „אלא“

לפי הסבר זה של דברי הרמב"ם, ניתן להבין גם את ההבדל בין הגירסאות השונות הקיימות בדברי הרמב"ם בהלכה זו:

ח. **שבע מצוות בני נח – מפני ציווי התורה**

לפי זה יש לומר, שהרמב"ם נוקט כאן באותה שיטה כפי שהוא נוקט לגבי שבע מצוות בני נח. שם קובע הרמב"ם את הדין²⁵, שבכלל „חסידי אומות העולם“ נכללים רק המקיימים את שבע מצוות בני נח דוקא, „מפני שציוה בהן הקדוש ברוך־הוא בתורה והודיענו על ידי משה רבינו“, אבל אם עשאן מפני

26) לשון הרמב"ם שם ה"י. ולהעיר מטוטה לה, ב.
27) יש אומרים (ראה אנציקלופדי' תלמודית ערך גר תושב (ע' רצ הערה 11). תורה שלימה משפטים (כרך יז) במילואים ס"א) שמקור הרמב"ם הוא ב„משנת ר' אליעזר“ (פרשה ששית ע' 121). אבל שם מפורש רק שצריכים לקיימן מפני שכך נצטווה נח, ואילו הרמב"ם מדגיש הענין שנצטוו בתורה. ובפרט ע"פ הידוע (ראה פיה"מ שולין ספ"ז. לקו"ש [המתורגם] חט"ז ע' 227 ואילך. ושי"ח) החידוש דמ"ת על המצות שלפני מ"ת.

28) לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 159 ואילך. חט"ז [המתורגם] ע' 161. ובכ"מ.

29) להעיר מאריכות ב' הרמב"ם (הקדמה לפיה"מ ד"ה א"כ ראה להסתפק) מחוץ לכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה (ברכות ו, ב).

24) ראה צפ"נ ע"ח' להפסרת פ' בהר. ועוד.
25) הל' מלכים פ"ח ה"א. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 75. חט"ז ע' 67. ח"י"ז ע' 350.

הגירסא הנפוצה בדברי הרמב"ם היא „אבל אם עשאן (את שבע המצוות) מפני הכרע הדעת אין זה גר תושב ואינו מחסידי אומות העולם ולא מחכמיהם“.

אבל בכמה מספרי הראשונים³⁰ (וכן בכתבי יד התימנים) מופיעה הגירסא „ואינו מחסידי אומות העולם אלא מחכמיהם“.

לכאורה, דוקא הגירסא הנפוצה שהובאה לעיל תמוהה: מדוע נאמר, שמי שמקיים את שבע המצוות „מפני הכרע הדעת“ אינו „מחכמיהם“? להיפך, הרי אלו מצוות שכליות.

אלא, לפי האמור לעיל ניתן להסביר, ששתי גירסאות אלו בדברי הרמב"ם מייצגות שני אופנים שבהם ניתן להסביר את שיטת הרמב"ם בקשר ליחס שבין אומות העולם לבין התורה:

לפי הגירסא „אלא מחכמיהם“ השיטה היא: למרות שדורשים מבני נח לקיים את שבע המצוות, מפני שציוה בהן הקדוש־ברוך־הוא בתורה, כי התורה, שהיא מטרת בריאתם יכולה להיות ניכרת גם אצלם –

למרות זאת, מפני שהקשר שלהם לתורה – קיומם „בשביל התורה“ – הוא רק טפל, לכן יכולה התורה להיות ניכרת אצלם רק מצד „חסידות“, באופן שאיננו מתקבל ונקלט באמצעות חכמתם ושכלם ומציאותם העצמית.

ולכן אי אפשר לדרוש מהם שחכמתם תהיה חייבת לקבל את הענין של „ציוה בהן הקדוש־ברוך־הוא בתורה“. ולכן – למרות שאין הוא מקבל זאת, בכל זאת הוא „מחכמיהם“ – מצד החכמה שלהם הרי שבע המצוות הן „מפני הכרע הדעת“.

ולפי הגירסא הנפוצה, ש„אם עשאן מפני הכרע הדעת“ הוא „לא מחכמיהם“ – מפני שכל מציאותם של בני נח היא „בשביל התורה“, לכן צריך ענין התורה לחזור גם לחכמה שלהם. ואם לאו – הרי פגומה בשעת מעשה מציאות החכמה, כי חסרה חיותה³¹, מטרת קיומה שהיא „בשביל התורה“.

(30) ראה אנציקלופד' שם. ערך בן נח בסופו בהערה לקו"ש חט"ז וחט"ז שבהערה 25.

(31) ע"ד דרשעים בחייהם קרוין מתים (ברכות יח, ריש ע"ב).

ישראל“, ולכן הם שייכים למעלתם של ישראל. ולפיכך, כאשר הם ממלאים את תפקידים ומסייעים לישראל, הם זוכים לחשיבות בדומה לישראל, ובברכה מתבטא הדבר במספר „אלף“ – מעל למגבלות הטבע³⁹.

יא. „כי בשלומה יהיה לכם שלום“

לפי האמור לעיל, ניתן ללמוד הוראה לגבי היחס של ישראל לאומות העולם בתקופתנו:

הקדוש־ברוך־הוא קבע את סדרי העולם כך, שבתקופת הגלות, תלוי מצבם של ישראל במדה רבה במצבם של הגויים וביחסם ליהודים – „כי בשלומה יהיה לכם שלום“⁴⁰.

אך על היהודי לזכור תמיד, שכאשר הגוי מסייע לו „משמש“ אותו, הרי היהודי גורם בכך שתתגלה בגוי חיותו ומטרת קיומו „בשביל ישראל“, ואז הוא יתברך. אל ליהודי להיות „ח"ו, נחות כלפי הגוי: בנוסף לכך שהגוי הוא כגרון ביד החוצב בו, ה' – הרי הוא מקבל באמצעות העזרה והסיוע את חיותו וברכתו.

כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי⁴¹, בעל הגאולה של י' כסלו, שאנו רואים „בכל דור ובכל זמן, שאומה שישראל תחתם בגלות מתנשאת על כל הגויים“. וכפי שראינו זאת

(39) ובדרך זו אפשר לבאר גם את הפלוגתא במדרש הנ"ל הערה 2.

(40) ידמ' כט, ז.

(41) תורת חיים לך צב, א. וראה תגיגה יג, ב. מכילתא בשלח יד, ה. זח"ב ו, א.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

בדורנו, שבוזמן שרוב מנין רוב בני של בני ישראל נמצאו במדינה „ההיא“ (רוסיה), הרי היא היתה מתנשאת ומטילה אימה על כל העולם כולו. ובזמן האחרון, כאשר רוב מנין רוב בנין של עם ישראל עברו לארצות הברית, הפכה היא למעצמה החזקה ביותר בעולם, אשר בכוחה להטיל אימה ופחד על כל העולם כולו, ואפילו על המדינה ההיא.

ויותר מכך: לא זו בלבד שהיהודי יודע זאת, אלא הדבר מורגש גם ב„מזלו“ של הגוי, עד כדי כך ש„מזלו“ של הגוי אומר „ויברכני ה' בגללך“, ואז „וחרדה גדולה נפלה“⁴², על כל עמי הארץ –

ואם אותו גוי עוסק ב„ניחוש“ הרי גם הוא מכריז ומודיע „נחשתי ויברכני ה' בגללך“ ומבקש במפורש „נקבה שכרך עלי ואתנה“,

וממילא מסייעים הגויים לישראל בשמחה ובחיות, כפי שעושים דבר כלשהו המביא עמו ברכה, עד אשר „והיו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותייך“ כבר בזמן הגלות⁴³.

ויש ליהודים את צרכיהם בהרחבה, והם מתכוננים לתקופה שבה „אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד“⁴⁴, בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

(משיחת ש"פ ויצא תשמ"ב,
ב' דר"ח מרחשון תשמ"מ)

(42) דניאל י, ז. מגילה ג, א.

(43) זבחים יט, ב. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 175.

(44) צפנ"ג ט, ג. וראה רמב"ם הל' מלכים ספ"א.